

STUDIEPLAN

KLIPPAN

VEM STÅR STADIGAST
OM KRISEN KOMMER?

Studie
främjandet

TILLBEHÖR
SPELET KLIPPAN
BEHÖVS FÖR ATT
GENOMFÖRA
CIRKELN

KLIPPAN - STUDIEPLAN

Bilkåren 2024

Sveriges Bilkårens Riksförbund i
samverkan med **Studieförbundet**

Utformning och grafik: Jim Gustafsson, Vettig Kommunikation

KLIPPAN

DEM STÅR STADIGAST
OM KRISEN KOMMER?

Spelet som ökar er beredskap

Spelet Klippan skapades av Bilkåren för att lära kompisar, kollegor eller familjer mer om beredskap på ett nytt sätt. Grunden är ett strategiskt kortspel där gruppen upptäcker olika nivåer av beredskap. Med spelvarianten Twist går det att arrangera spännande middagar, partyn eller möten med händelsekort som kan få kvällen att ta en ny vändning. Med Snack-korten går det att samtala om samarbete kring beredskap i kvarteret eller samhället.

Nå nästa nivå med en studiecirkel!

Vill ni lära er ännu mer, fördjupa samtalen och skapa häftiga upplevelser tillsammans? Gör en studiecirkel med hjälp av korten från spelet och den här studieplanen. Studieplanen är framtagen i samverkan med vårt studieförbund Studiefrämjandet som hjälper er att komma igång.

Klippan som studiecirkel

Med detta häfte kan ni använda materialet i Klippan-spelet för att genomföra en studiecirkel. Studieplanen är framtagen i samverkan med Studieförbundet.

Detta är Bilkåren

Bilkåren rekryterar och utbildar fordonsförare till Sveriges totalförsvaret, det vill säga frivilliga till både det militära och det civila försvaret. Våra medlemmars engagemang bidrar till viktiga samhällsfunktioner. Vi gör skillnad på riktigt när det verkligen behövs. I Bilkåren får du en god möjlighet att få en meningsfull fritid. Att bli en pusselbit i det som bygger Sveriges beredskap – Totalförsvaret!

Detta är Studieförbundet

Studieförbundet är ett partipolitiskt och religiöst obundet studieförbund som bedriver folkbildningsverksamhet med tusentals studiecirkel och föreningar i hela Sverige. Vi är en ideell förening grundad av 19 medlemsorganisationer, däribland några av Sveriges största natur- och friluftsföreningar samt flera frivilliga försvarsorganisationer.

KLIPPAN

VEM STÅR STADIGAST
OM KRISEN KOMMER?

STUDIEPLAN

Detta är en studiecirkel

Det är lätt att arrangera en studiecirkel! En definition på en studiecirkel kan vara: "ett gemensamt sökande efter kunskaper". I en studiecirkel har alla något att bidra med – alla är "experter" och alla kan aktivt dela med sig av sina erfarenheter, tankar, frågor, fakta – som därigenom berikar hela cirkeln. Ta vara på gruppens resurser!

Studiecirkeln behöver ingen lärare, men en i cirkeln tar rollen som cirkelledare för förbereda, hålla ihop och stötta gruppens utveckling. Arbetssättet är det som är speciellt för just en studiecirkel. Ta hjälp av er lokala kontaktperson på Studieförbundet för att få hjälp att komma igång och rapportera studiecirkeln. Du som ledare ska gå en cirkelledarutbildning innan ni sätter igång, om du inte gjort det tidigare. Den tar ungefär en timma och kan göras digitalt. Om du önskar finns det fler utbildningar om ledarskap och grupputveckling.

Till dig som ska vara cirkelledare

Se dig inte som lärare, utan som ledare. En ledare som skapar goda förutsättningar för gemensamt lärande genom att förbereda träffarna och hålla ihop samtalen. Det finns inget krav på att du ska veta mer än de andra men du ska vara godkänd av Studiefremjandet. Här finns några goda råd:

- Låt alla komma till tals. Variera upplägget för hur ni pratar med varandra. Ibland alla tillsammans, ibland i par eller olika mindre grupper. Gå gärna "laget runt" där alla får säga något. Våga fråga den som sitter tyst, och ta samtalet vidare om det blir för mycket samtal mellan en mindre del av gruppen, eller att några få tar allt utrymme.
- Förbered träffarna genom att ta hem material och titta igenom det själv innan.
- Deltagarnas inflytande över cirkeln är viktigt. Ni väljer själva hur ni lägger upp er cirkel så länge ni är tre personer som träffas minst tre gånger.
- Dela upp praktiska uppgifter mellan er, så att du som ledare inte behöver ta ensamt ansvar.
- Se till att ni tar fikapaus på träffarna! Många goda samtal förs över kaffekoppen.

Uppläggstips

Klippan passar bra för fem träffar. Det finns också extra delar att lägga till.

GRUNDSPELET

Olika sätt att söka kunskap

En viktig del av folkbildningen är att hitta olika sätt att söka och hantera tankar och kunskap. Här och där i detta häfte får ni förslag på hur ni kan samtala och fördjupa era diskussioner.

Samtala om

Frågor som hjälper gruppen att reflektera och dela med sig av sina tankar. Ta god tid på er i era samtal och skulle ni hitta ännu fler saker som ni vill prata om så går det också bra. För gärna anteckningar om vad ni pratar om.

Fördjupa er

Vi hänvisar till extra material som är intressant och relevant. Undersök gärna olika tillgängliga fördjupningar så att ni kan komma förberedda till kommande träffar.

Uppgift

Det finns uppgifter ni kan lösa tillsammans som att se på film eller hitta ny information.

STUDIEPLAN KLIPPAN

Nu börjar studiecirkeln för grundspelet på riktigt.

GRUNDSPELETS SVITER

Innehållet i studieplanen för grundspelet kretsar kring de fyra sviterna:

Prepparen Handlar om saker du kan ha hemma i din fysiska beredskapslåda.

Ugglan Handlar om vikten av kunskap och mental förberedelse för egen beredskap.

Klippan Handlar om hur du kan vara en stabil punkt i omgivningen vid en kris.

Kämpen Handlar om hur du kan engagera dig för att stärka samhällets beredskap.

Spela spelet som pausaktivitet

Spela gärna kortspelet Klippan som pausaktivitet. Variera och spela med eller utan Kriskorten.

INLEDNING

Nu är det dags att komma igång med cirkeln på riktigt. Denna första del handlar om hur ni i gruppen ska komma igång med era samtal och hur ni vill lägga upp era träffar.

Samtala om

Komma igång i gruppen

Börja med en presentationsrunda om inte alla känner varandra.

- Varför gick du med i Bilkåren eller annan frivillig försvarsorganisation?
- Vad är viktigt för dig under studiecirkeln?

Samtala om

Anpassa studieplanen

Ni har hela tiden chansen att anpassa de olika förslagen i häftet efter era egna önskemål.

- Hur vill ni lägga upp er cirkel?
- Hur ofta vill ni träffas? Hur vill ni träffas?
- Behöver något förberedas inför träffarna? Händer något mellan träffarna? Det finns ibland förslag på extra innehåll.

Klippan-spelet som utgångspunkt

Efter hand kommer ni att lära känna korten i spelet. Försök gärna komma på egna spännande sätt att använda korten. Kanske finns det kort som saknas.

PREPPAREN

Det är viktigt med grundläggande beredskap. För att stödja samhället vid kris ska alla med förmåga, kunna klara sig själva minst en vecka med mat, vatten, värme och kommunikation. Detta avsnitt handlar om din egen och andras fysiska beredskap.

Samtala om

Korten ur sviten Prepparen

Börja med att studera korten i sviten.

Fördela korten mellan er i gruppen.

Turas om med att läsa upp informa-

tionen och att ställa frågorna under rubriken

Fundera på. Låt alla dela med sig av sina tankar.

Samtala om

Den egna beredskapen

Skapa er en bild av hemberedskapen hos

deltagarna i gruppen. Är det någon som inte

riktigt kommit i gång med sin beredskapslåda

ännu så är detta ett perfekt tillfälle för den att få inspiration från de andra.

- Vilka är de viktigaste prylarna att ha med i en beredskapslåda?
- Hur ska någon tänka som precis ska komma i gång? Var börjar shoppingrundan?
- Hur går det till att välja rätt vevradio, stormkök eller värmekälla?

Frivillig uppgift

Inköpslista för beredskapslåda

Tänk er att ni ska hjälpa någon att fixa en beredskapslåda. Hjälps åt med att skapa en lista på vilka prylar som borde vara med. Sätt en summa på vad lådan får kosta och ge tips på vad som ska väljas och var det kan köpas. Vill ni kan ni göra uppgiften till nästa träff. Då hinner ni jämföra olika prylar och priser.

Frivillig uppgift

Bjud på enkel favoritmat

Turas om att på kommande träffar bjuda de andra i gruppen på din favoriträtt som behöver väldigt lite tillagningstid eller kanske ingen alls. Det blir en större utmaning ju längre en väntar på sin tur – kanske blir ens egen favorit tagen.

Tips för fördjupning

Egen beredskap

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

En samling trovärdiga länkar till mer tips om egen beredskap. [msb.se]

Podden Beredskap på Sveriges Radio

Tips om den billigaste beredskapslådan från podden. [sverigesradio.se/beredskap]

UGGLAN

Kunskap och mental förberedelse minskar sårbarheten och du hittar enklare lösningar på utmaningar. Genom att tänka igenom saker i förväg kan du vara redo när samhället utmanas. Detta avsnitt handlar om att öka den egna kunskapen som är en viktig del i din beredskap.

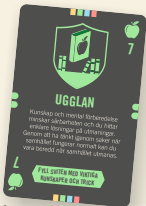
Samtala om

Korten ur sviten Ugglan

Börja med att studera korten i sviten.

Fördela korten mellan er i gruppen.

Spara undan korten "E - Totalförsvar", "2 - Källkritik" och "Kn - Lokalsinne". Turas om med att läsa upp informationen på kortet och att ställa frågorna under rubriken *Fundera på*.

Samtala om

Kunskap och mental beredskap

Samtala mer om hur kunskap, färdigheter och mental inställning är viktigt för beredskapen.

- Hur trygg känner du dig med din egen mentala beredskap?
- Vad skulle du vilja lära dig mer om? Finns det någon kunskap eller färdighet som du saknar?
- Finns det några saker som ni skulle kunna lära varandra i gruppen?

Totalförsvaret

Totalförsvaret innefattar all verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för ett krig. Detta har blivit extra aktuellt på grund av läget i omvärlden. Totalförsvaret består av det militära och civila försvaret. Du som är folkbokförd i Sverige och är från 16 till 70 år har en plikt att ställa upp i totalförsvaret.

Samtala om

Uppgifter i Totalförsvaret

Kommuner, regioner, länsstyrelser, statliga myndigheter och vissa företag och organisationer har uppgifter inom totalförsvaret.

- Vilka viktiga uppgifter kan detta vara? Försök hitta exempel från alla olika kategorier.
- Är du eller någon du känner krigsplacerad? Berätta lite om din funktion om du inte är förhindrad att göra det.
- Är det någon som har ett avtal med en myndighet? Vad betyder det? På Bilkårens hemsida finns en mängd olika uppdrag. Det finns 18 frivilliga försvarsorganisationer.

Fördjupning

Extra nyfikna på någon kategori?

Ta reda på ännu mer. Fördela gärna delar som ni tar reda på till nästa träff. Ni kan också försöka boka ett studiebesök eller bjuda in en besökare.

UGGLAN

Källkritik

Är du vaksam på vilka som säger vad, och varför, kan du undvika att sprida information från källor som medvetet vill vilseleda under en krissituation.

Samtala om Källkritik

- Vilka källor litar du mest på?
- Varför tror du att du har mest förtroende för de källorna?
- Finns det något som ni skulle vilja ha mer trovärdig information om?

Uppgift Praktisk källkritik

Testa er förmåga att vara källkritiska på webben.

- Lista ett antal webbplatser ni vill undersöka – några ni litar på och några ni är skeptiska till.

Gör dessa uppgifter till nästa träff:

- Fördela webbplatserna emellan er. Har ni tillräckligt många kan var och en få en trovärdig och en tveksam.
- Leta upp en bra checklista på vad du ska tänka på när det gäller källkritik.
- Testa webbplatserna med checklistan. Nästa träff presenterar ni kommit fram till.

Lokalsinne

Ha en bild av hur omgivningen ser ut vid en kris-situation. Du och dina nära kan spara energi och avgörande tid genom att veta närmaste vägen.

Samtala om Omgivningen

- Hur ser det ut nära dig? Vet du var det finns vård, information, vatten eller omledningsvägar? Finns det fler platser som du borde veta vägen till?
- Hur tror du att dessa platser skulle se ut vid en kris som exempelvis krig, jordskred, översvämning, brand eller kanske efter en evakuering? Hur skulle det påverka dig?
- Var finns det närmaste skyddsrummet när ni befinner er i studiecirkellokalen?

KLIPPAN

Med en egen grundberedskap och trygghet är du en stabil punkt för personer i din omgivning. Du kan stötta andra med kunskap, ge tips, förbereda samarbeten och genom att inte sprida felaktig information. Detta avsnitt handlar om hur du och andra kan bli ett ännu bättre stöd i samhället.

Samtala om

Korten ur sviten Klippan

Börja med att studera korten i sviten. Fördela korten mellan er i gruppen. Turas om att läsa upp informationen på kortet och att ställa frågorna under rubriken *Fundera på*.

Samtala om

Er egen insats

- Vilka styrkor och svagheter har du själv i en krissituation? Vad skulle du vilja utveckla?
- Hur kan du på bästa sätt hjälpa andra i sin beredskap?

Uppgift

• Uppgifter i Totalförsvaret

Ni i gruppen har fått i uppgift att planera för insatser som ska göra så stor nytta som möjligt för att öka beredskapen i er omgivning. Som en del av detta ska ni prioritera vilka delar som ni tycker är viktigast.

- Utgå ifrån de aspekter som ni har tagit upp bland korten. Vilka delar tror ni är i störst behov av förbättring? Vilka delar tror ni skulle vara enklast att förändra? Finns det några delar som är helt nödvändiga att förändra?
- Vilka tre eller fem områden skulle ni välja att prioritera? Vilka metoder skulle ni välja? Hur skulle ni göra för att få människor att ta del av förändringsarbetet?
- Vilken roll skulle ni som personer kunna ha? Vad kan ni dela med er av?

KÄMPEN

Det finns en stark tradition av att människor engagerar sig och är aktiva i organisationer som gör oss mer motståndskraftiga mot kriser. Dessa kämpar gör en viktig insats för vår beredskap. Detta avsnitt handlar om hur du kan engagera dig för att stärka samhällets beredskap.

Samtala om

Korten ur sviten Kämpen

Börja med att studera korten i sviten.

Fördela korten mellan er i gruppen.

Turas om med att läsa upp informationen

och att ställa frågorna under rubriken *Fundera på*.

Samtala om

Ert eget engagemang

- Ni i gruppen har redan valt en viss grad av engagemang genom att starta en studiecirkel. Hur skulle du ytterligare kunna tänka dig att engagera dig?
- Hur kan du vara en del av totalförsvaret? Känner du någon som du borde tipsa om någon frivillig försvarsorganisation eller något annat sätt att engagera sig? Hitta fler former av engagemang på webbplatsen frivilligforsvaret.se!

Uppgift

Utmana cirkeln med Kriskorten

Kriskorten är ett sätt att spetsa till strategispelet Klippan. Nu ska ni spetsa till er cirkel en aning och testa era kunskaper och det ni diskuterat. Gå igenom kriskorten ett och ett och fundera på:

- Hur skulle samhället omgivningen påverkas av denna kris?
- Är du redo för denna kris? Vilka åtgärder vidtar du genast?
- Vad skulle ni behöva för att vara mer redo för denna kris? Är det något ni kan lära er?
- Hur kan samhället bli mer redo?

MERA FOLKBILDNING

Nu har ni kommit till slutet av denna studiecirkel. Det finns fler förslag på fortsättning i detta häfte. Ni har kanske också egna tankar och förslag.

Uppgift

Planera mer folkbildning

- Vad skulle ni vilja lära er mer om?
- Skulle ni kunna tänka er att anordna denna cirkel med en annan grupp?

SNACK

SNACKKORT

Snackkorten är till för att starta diskussioner som uppmärksammar beredskap. Samtalen kan vara om grundberedskap och krislådor men de kan också handla om kreativitet, samarbete och förtroende för samhället. Det finns olika sätt att använda korten till folkbildning. Här finns ett antal idéer och uppslag:

Korten som pausaktivitet

Ta fram ett kort vid en fikapaus under en annan verksamhet för att få in diskussion kring beredskap.

Fristående studiecirklar

Det går också att skapa en helt fristående studie-cirkel med hjälp av snackkorten. Här följer några förslag på upplägg. Välj ett upplägg, kombinera flera eller bestäm olika upplägg för varje träff.

Snabbstart - kom igång genast

Har ni en otålig grupp är det enklaste sättet att bara köra i gång. Vid den första inbokade träffen kör ni en runda med lära känna-frågor för att komma i stämning och skapa ett bra samtalsklimat. Sedan är det bara att dra det första kortet. Bestäm om ni vill hålla på en viss tid per träff eller om ni ska diskutera kring ett visst antal kort.

Förvalda teman vid varje träff

Med detta upplägg har Snackkorten delats in i fem kategorier. Ni kan exempelvis välja ett tema per träff. Behöver diskussionerna mer eller mindre utrymme kan ni fördela om planeringen.

- **Ett stabilt samhälle** Korten *Demokrati, Odelat förtroende* och *Värdefull kunskap* låter er diskutera kring hur ett stabilt samhälle har en större förmåga att stå emot utmaningar.
- **Redo för kris** Korten *Egen beredskap, Krissamarbete, Viktiga funktioner* och *Bekvämligheter* hjälper er föra samtal kring er egen beredskap och samhällets funktioner.
- **Om kriget kommer** Korten *Stark försvarsvilja, Totalförsvar* och *Skyddsrum* handlar om hur vi är redo att försvara oss ifall vår frihet är hotad.
- **Information ger övertag** Korten *Kommunikation, Opartistiska nyheter* och *Desinformation* för er in på det viktiga med trovärdig information.
- **Mental beredskap** Korten *Trygghet, Oro* och *Trygga barn* ger diskussionsunderlag kring hur vi mentalt kan bereda oss på det oväntade.

Rubrikval - låt deltagarna leda

Lägg fram korten på ett bord så att alla ser. Låt varje deltagare välja ett eller några kort var. Varje deltagare får sedan ha hand om en träff var. Deltagarna kan förbereda sig genom att hitta mer information eller komma på kompletterande frågor. Ett tips för dig som cirkelledare är att välja ut ett par kort i förväg så att ni kan komma i gång med diskussioner redan första träffen. Du kan ju också inleda första träffen med lära känna-övningar och en runda om gruppens förväntningar.

Uppdrag mellan träffarna

Låt deltagarna få spännande uppdrag mellan träffarna som de kan ta upp i andra sammanhang. Varje deltagare får välja ut ett kort att ta med sig. Deltagaren har i uppgift att ta upp och diskutera ämnet med några andra. Det kan vara med kollegorna på lunchen, vid middagen med familjen eller var som helst. Ha sedan med reflektioner från de samtalen när ni diskuterar respektive ämne i studiecirkeln.

TWIST

Tanken med Twistkorten är att de ska kunna användas för att göra en middag, ett party eller ett möte mer spännande samtidigt som vår gemensamma beredskap uppmärksammas genom upplevelser. Varje kort beskriver en kort bakgrundshistoria och inspirerar till hur händelsen kan förvandlas till en upplevelse.

Diskussioner för försiktiga grupper

Denna variant låter gruppen genomföra ett antal intressanta tankeexperiment. Välj ut några kort per träff. Läs upp situationen på kortet och diskutera frågorna. Fyll gärna på med följdfrågor:

- "Vad kan hända om vi gör så?"
- "Finns det fler lösningar?" eller
- "Vad tror vi att en grupp skulle göra i verkligheten?"

Rollspel med spännande situationer

Som cirkelledare håller du korten hemliga för gruppen. Välj ut ett eller flera Twist-kort som du använder till första tillfället. Fyll ut situationen från det aktuella kortet med mer målande beskrivningar.

Gör situationen levande för resten av gruppen med beskrivning av omgivningar, stämningar, känslor och dramatiska händelser. Gör ditt bästa för att sätta in gruppen i situationen. Låt sedan gruppen få diskutera eller rollspela hur de skulle lösa situationen. Vad skulle de göra? Vad skulle behövas? Vad skulle kunna hända? Hur kan vi vara beredda inför situationen?

Är deltagarna redo för det kan du låta rollen som spelledare vandra mellan träffarna. Fördela kort mellan deltagarna och låt dem förbereda sig inför kommande träffar. Känner sig någon obekvämt med rollen som spelledare får ni andra täcka upp. Tänk på att aldrig tvinga någon att göra något som den inte känner sig bekväm med.

(Här eller på någon av dessa tre rubriker kan vi nyttja MSBs koncept "Sju dagar som ett mtrl att plocka konkreta fall ur.

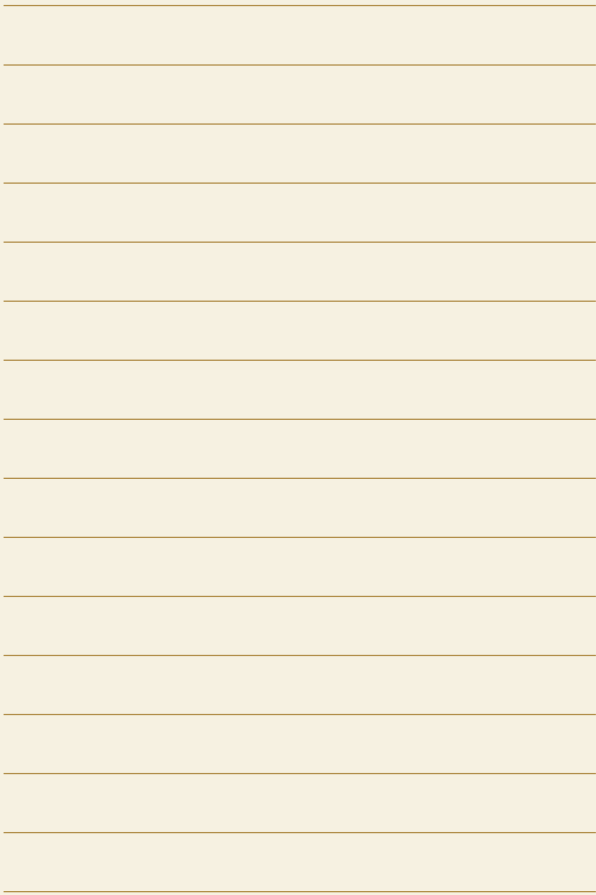
Verkliga situationer för de vågade

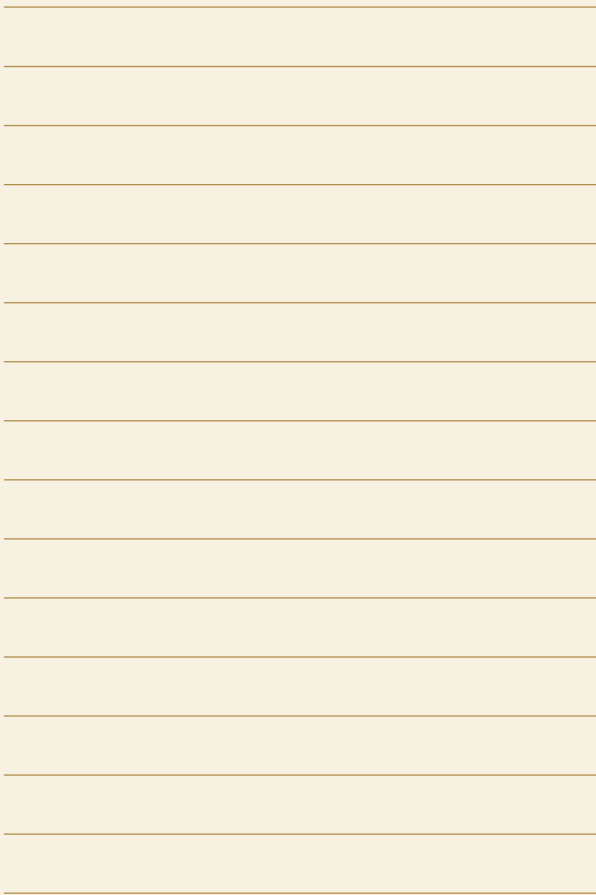
Om gruppen är redo för riktigt häftiga upplevelser kan ni turas om att använda korten för att förbereda verkliga aktiviteter.

Inför varje träff får någon i uppgift att vara värd. Värderna förbereder en passande aktivitet inspirerad av något av Twist-korten. Det kan exempelvis vara att gruppen ska äta middag, att göra någon övning eller laga mat tillsammans. Värderna förbereder för att aktiviteten sedan ska kunna spetsat till med den aktuella twisten. Det kan finnas olika saker att tänka till kring inför aktiviteten: Behövs en speciell lokal? Behövs det några prylar?

Exempel på praktiska övningar finns i stor mängd, en sak som många upplever som svår är till exempel att tända eld med eldstål men när du lyckas är det häftigt.

Anpassa aktiviteten till gruppen. Tänk på att aldrig tvinga någon att göra något som den inte känner sig bekväm med. Det finns en stark tradition av att människor engagerar sig och är aktiva i organisationer som gör oss mer motståndskraftiga mot kriser. Dessa kämpar gör en viktig insats för vår beredskap. Detta avsnitt handlar om hur du kan engagera dig för att stärka samhällets beredskap.

STUDIEPLAN TILL KLIPPAN

Öka er beredskap med Klippan. Spela det strategiska kortspelet och upptäck olika nivåer av beredskap. Arrangera spännande middagar med Twist där händelsekort ger kvällen nya vändningar eller använd Snackkorten för intressanta diskussioner.

Nå nästa nivå

Med denna studieplan och spelet kan ni arrangera en studiecirkel och lära er ännu mer om beredskap. Ni hittar samtalsfrågor, utmaningar och spännande uppgifter.

bilkaren.se

studieframjandet.se

10

RADIO

Pålitlig aktuell samhällsinformation är viktigt i kriser. Var redo med en radio som går på batterier, solceller eller som kan vevas igång.

FUNDERA PÅ

Sveriges Radio P4 är nationell beredskapskanal. Vilken frekvens har den där du bor?

01

KLIPPAN • PREPPAREN